

DISKUZE

Ke knize *Jan Neruda a Židé*

Ve dnech 11. a 12. října 2010 proběhlo na půdě Ústavu pro českou literaturu AV ČR dvoudenní kolokvium, jehož účastníci soustředili pozornost k protizidovským motivům v tvorbě Jana Nerudy. Michal Frankl a Jindřich Toman, kteří jménem Židovského muzea v Praze toto meziodborové setkání iniciovali, pozvali odborníky z řad historiků, literárních historiků i lingvistů a položili jim v úvodní výzvě několik otázek: Lze Nerudův traktát začlenit do širšího politického a kulturního kontextu, nebo se jedná o pouhý „přešlap“ velkého mistra? Je možné vystopovat souvislosti s jinými protizidovskými texty Nerudova období, českými, německými, rakouskými? Měl traktát mezi současníky nějaký ohlas? Kdo jej četl? Je spíše reflexem vzniku moderního kapitalismu v českých zemích než výrazem rasové nesnášenlivosti? A je možné, či dokonce nutné číst jej v souvislosti s jinými protizidovskými pasážemi v Nerudově literární a fejetonistické tvorbě?

Pracovní charakter jednání, na němž vystoupili Štěpán Balík, Marek Neku-la, Kateřina Čapková, Václav Petrbok, Jindřich Toman, Michal Frankl, Miloslav Szabó, Tomáš Pavlíček (ohlášený příspěvek Aleše Hamana nebyl přednesen, autor jej publikoval v časopisu *Tvar* 2010/20), potvrdila bohatá diskuze, již v závěru shrnuli a komentovali Dalibor Dobiáš a přední znalec středověkých židovských dějin Hillel J. Kieval. Aktuálnost tématu potvrdila následná polemika mezi Alešem Hamanem na jedné straně a Michalem Franklem a Jindřichem Tomanem na straně druhé (srov. *Tvar* 2011/2, 3, 10). První výsledek semináře představovalo speciální číslo časopisu *Judaica Bohemiae* (2011/2), kde byly některé z příspěvků publikovány v anglické verzi. Za hlavní, k širší veřejnosti orientovaný výstup kolokvia lze pokládat publikaci *Jan Neruda a Židé. Texty a kontexty*, do níž editoři Michal Frankl a Jindřich Toman soustředili české verze vybraných studií, jež doplnili moderní edicí Nerudova pamfletu *Pro strach židovský*. S ohledem na závažnost tématu se *Česká literatura* rozhodla věnovat knize zvláštní pozornost a oslovila dva historiky specializující se na kulturní dějiny 19. století a jednoho lingvistu dlouhodobě se věnujícího analýze diskurzu s žádostí o širší úvahu nad knihou. Spolu s jejich texty publikujeme příspěvek Aleše Hamana, napsaný nezávisle na redakční koncepci kritického bloku.